

Prologus

Incepit expositio plogi sive Britonie iheremis prophetam.

Enarratio libri isti. Dividitur iste plogus in quinque priculas in qua prima de plicet prophetam.

Incepit prefacio iheremis prophetam.

Ec interpreatio hyeronimi est. Si qd ea fuerit sive hebreos codices exploreb. Hilia est septuaginta interpretatio ecclesijs visuata. Quae quis nonnulla alia hacten in hebreis codibus inuenit, tamen utramq; iheremis septuaginta sive hebreorum aplica auctoritate firma est, non errore neq; reprehensiōe superiori sive certo consilio septuaginta nonnulla alia dissipata vel expulsa intelliguntur. sed iheremus neq; altera ex altera velit emendare, qd singulorū suo genere veritas obfusca est.

Incepit plogi iheremis.

Et qd lamētano metrice scribitur hebreo, dicit qd sive misura metri et usus distinzione sive in latino. Ibi. Quod nos mēsure metri rē, qd qdā rāgitur modus agēdi in libro isto cū p̄terea ordinē visione rē. Ultimo dicit qd qd liby Baruch omiserat, cūq; libri isti ad petitōrē eay trāstulerat contra se emulos, puocabat quos silendo cōpescere rectius erat. Ibi. Liby Baruch rē. Iea fatis plana ē. b Rusticior, i. simplicior, et huic expositioni cordat Iea sequens. b. Porro simplicitas eloquuntur. Aliq; tamē exponit. b Rusticior, i. rusticior, qd no plano seruit. c. Qd sensu mons loquitur si Esaia sive sub figurabus parē. Qd contra Hieronymus dicit in globo principio Esaie. Memo me putet. Esaiam breviter posse exponere cū enuera vobis sacra cōtineat, sed illud nūc legit de hieremia, qd nō videt sensib; eē par Esaie. qd in principio Ezechielis dicit glossa hieronymus. Ezechielis diffusitate hebreoz monstrat traditio, nisi enim quis apd eos sacerdotalis mīsterii dignitatē, i. xx. annos impleuerit, nec principia geneseos nec cantica canticorum, nec exordium Ezechielis, vel finem legere permittitur, vt ad plenam sententiam et mysticos intellectus plenum humane naturae tempus accedat. Sed hoc nūc de idicere mā legitur quomodo ergo dicitur sensibus pat. Respondet par sensibus dicitur, qd virobis de christo et de captiuitate duarū tribuum prophetizatur, stilus tamē

Anathorites, id ē profundior in alba inuenitur. de anathor. f. Viciū. s. anathor. e. Est vīcō hoī. g. Sancū. (die virtutis tribū milib; i. tribū militibus) ficiatis, unde hōiere. Anteē exires de ventre sancti caui te, quod de alibi nō legitur. h. Virginitate sua euāgelicū virū. s. euā gelica perfectione p̄ i. Christi eccl̄ dirū. clēsē dedicans. i. copulans, per hoc enī qd sub lege fetuabat virginitatē in sacerdotio, p̄cedebat in se continentē pfectiōnem que docetur in euāngelio. Dignant autem victimā hūi ecclēsie dedicans, id ē isepabuit per fidē adherens.

Dicitur anathorites qd est vīcō hōdie vicū tribū ab hierosolymis distibas milib; sacerdos ex sacerdotib; et mātrē vītero sc̄ificat. b. Vigilante sua euāgelicū virū xpi eccl̄ dīdicās. Dic varicinari exorsus ē puer et captiuitate vībis atq; iudee nō solū spū, sive oculū carnis stūtus ē. Jā decē tribū isti asyrii in medos trāstulerat vī terras eay colonie gentium possidebat. Cū iheremis

Iesus est, i. incepit orationis ordinis ordinis sum. v. oris sū, dicitur telam ponere, et quia qui telam ponit tunc cam incepit, ideo ordini ponitur pro incipere, et ordinis exorsus.

Mātrē iheremis. Et ce ne sc̄lio loqui quia puer ego sum ē.

Nātūrā hierusalem atq; iudee. i. dñas iheremis. Oculū caribuum.

Poq; p̄dixerat captiuitate hierusalem ce

translationē populū in babylonem legitur qd nabuchadrexx babylonis p̄cepit nabuzardan vī tolleret hieremiam et in ibi malū ei faceret. Et quare non prophetizat de captiuitate deceū tribuum sed duarum tūc reddit eam cum dicit. p. Jam enim rē continua sic. Non solū spiritu ruelante sed oculis corporis intutus ē caputurarem duarum tribum. Jam enim deceū tribus israel assyrii in medos trāstulerant. Unde ait Regulus. Trāstatus est israel de terra sua in assyrios et cetera. q. Jam terras eorum colonie gentium possidebant. Colonia dicitur vībus vel castrum quod pro defensione indigenarū nouis colonis adimpleretur. Item colonia dicitur agricultura vel cultus religiosis quia ergo indigenis, id est deceū tribubus in assyrios trāstulit assyriorum misit gentes de babylone, et de chutaz de abahat et de emath et de sepharauim que p̄ factis israel possederunt samaria, et habitauerunt in vībibus eius unde dicitur hic. r. Colonia gentium, i. gentes colentes. Unhabitantes vībus deceū tribū possidebant terras eay, vel colōne, i. agricultura. s. Bentū. i. gentes agricultura dedice, qd a rege assyriorū misit eam ad colēdā subi terra deceū tribū. Possidebant terram eam. Et colonia gentium, i. gentes variū cultū religiosis habentes qd sicut dñs ih̄s Regulus, et cetera. Anque gentes fabricata est deinde iheremis possit, terras eam. t. In iheremis tūc, i. in

Prologus

duabus tributo.

v Et i beniamin. l.
hierlm. qz in sorte bera
min pto fuit hierlm
sicut dicitur e supra cir
ca finē plogi in bice
x Quadeu (mias,
plia plaut vel distin
xit alphabeto illō ex
polū est supra ī epi
stola ad paulinū.

y Ad sc̄ qduplicet
z Mos. (alphabeta
in translatione nfa.
z Profere metri si
busqz reddidimus. a
urea mēsura mēri
z versuā qz bz tū be
braico distinm̄ in la
tino. qz distinm̄ in
sulas fin dicas men
suras. metrice effici
bunfrem in hebrai
co. z sub certis clasu
larū mensuris distin
giuntur in latino.

a Id p̄stina fide.

Id ē iuncta hebraicā ve
ritatē cui fides dī ad
hiberi.

b P̄teremusqz. qz
nō est de canone. sed
postmodis trāstat̄ fu
it de grecō in latīnā.
iuxta vulgārē edictio
nē in q̄ iument̄ est.

c Prestolates. i. ex
pectates. v̄sus. P̄es

stoloz expecto p̄stoloz

q̄tete dico. Paula su
it q̄dam matrona ro
mana cuius filia fuit

eustochē. de q̄b̄ iue
nies satis supra in p̄

logo sup̄ iosue versu

finem.

d Letez. pro sed.

e Recit̄ fuerat ad

cōpendiū. had abbrie
mationem.

f Dali. ritadi in a

llo. s. in emulis meis

vi nō dicit recit̄ ab

salute. h addit. Ad cō

pendiūz mali ponete

modū. uñinem.

g Euroz. i. detracziō

g Euroz. qz q̄si furz

būdi detrahabūt mihi.

et cetera plana sunt.

h Explicit discurrus

expositio ut̄ plogi.

effi. z in beniamin pphera
uit. z ciuitati sue ciuinas qz
duplici planxit alphabeto
quod nos mēsure metri
versibusqz redidim̄. Dre
terea ordines visionum qui
apud grecos z latinos om
nino confusus est ad pristin
am fidem correrimus. Li
brū autem Paruch notarij
eius: qui apud hebreos nec
legitur nec habet p̄termis
simus. pro his omnibz ma
ledicta ab emulis prestolā
tes. quibz me necesse ē per
singula opūcula responde
re. Et hoc p̄tior. quia vos
cogitis. Ceterū ad cōpen
diū mali rectius fuerat
modum' futor̄ eorum silen
tio meo ponere. qz quotidie
noui aliquid scriptorū iuu
idorū insaniām p̄uo
care.

¶ Item alius prologus in
eundem.

T Joachim filius
iosie cui ter
tiodecimo an
no propheta
re orsus ē hie
remias. sub q
et Olda mulier pphetauit:
ip̄e est qui alio nomine appel
latur Eliachim: z regnauit
sup̄ tribum Iuda et hietu
salem annis vndeци
mo successit in regnuz fili⁹ ioa
chin' cogiomento. Ieconis
as: q̄ tertio mense regni ei⁹
die decima captus a ducib
us Nabuchodonosor. du
ctus est in babylonem: et in
loco eius constitutus est Se
dechias filius Josie patru
us eius cuius anno vndecci
mo hierlm capta atqz sub
uēta est. Nemo igitur pus
ter eundem in Daniel p̄in

cipio Joachim qui in Eze
chiel exordio ioachim scri
bitur. Ille extremam syllā
bam chm̄ habet. ille chm̄
z ob hanc causam in euāges
lio p̄m̄ Et Mattheū yna videt
deesse generatio. quia secū
da tesseredecas in ioachim
desinit filium Josie. et etas
tia incipit a Joachim a filio
Joachim. Et quod ignorās
porphyrus calumnuam ins
truit ecclesie: suā ostendēs
imperitiam: dum euangeli
stam Mattheū arguere nō
titur fallit. Quodqz tra
dicum̄ scribil̄ ioachim mon
stracō aduersario fortu
dinis suisse victoram: sed
domini voluntatis.

¶ Incipit argumentus in
eundem.

D Jeremias ana
thotices. qui est
viculus trib⁹ a
hierosolymis dē
stans milibus a
pud taphnas l̄ egypto a po
pulo lapidibus obrutis oc
cubuit. Iacet vero in eo lo
co sepult⁹: quo dudu⁹ pha
tao rex habitauerat. Et q
niaz postulatione sua defus
gatis ab eodez loco serpenti
bus egyptios a tactu aspi
dum facit esse securos: ma
gna eum ibi religione egypti
venerantur.

¶ Explicit argumentus

Prologus

Postula fratri Nicolai de lyra super Hieremiam incipit feliciter, adiunctis additionibus domini Pauli episcopi Burgensis, et replicis Matthei dorung ordinis minorum.

D Prophetā in gentib⁹ dedit te. Verbi⁹ propria⁹ scribit⁹ Hierere. Ica. et dictus fuit sibi a dño. in quo p̄ist notari q̄ttuor causa hui⁹ libri Hieremie quē habem⁹ p̄ manu⁹ exponendā. videlicet causa efficiēs. materialis. formalis. et finalis. Causa vero efficiēs duplex est. Una principalis. scilicet de reuelatione osa in h⁹ libro scripta. Alio instrumentalis. scilicet sancti Hieremias. q̄ sp̄ulans dicitante scriptis libri istum. Et hec duplex causa efficiens notari cū dñi. Dedit te. Ita q̄ i sup̄ positio hui⁹ verbi dedit. q̄d est et ipse deus exprimit causa efficiēs principalis. In h⁹ autem pnoie te. causa efficiēs instrumentalis. Et de r̄tag p̄t accipi illud q̄ scribit⁹ Ezechiel. in. Fili hominis speculatoris dedit te domini israel. Ad h⁹ enim ponit speculator in excels⁹ ut alio longe speuleat. et q̄ videtur fideliter annūtaret. et sic fecit hieremias. et statum videbis in qdā generali. et plenī in plecturā libri. Causa vero materialis. et formalis p̄it notari in noīe prophetā cuiuslibet. Propheta. Ad cuius intellectū sciendū q̄ prophetā fini interpretatione noīe dñi q̄s. p̄t fāns. q̄ fārū. seu demūtā. ea q̄ sunt longinqua a naturali cognitione humana. et ita q̄ntū ad p̄is iunt in duplice gradu. q̄ aliq̄ sunt humōri. ppter suā eminētiā respectu intellect⁹ nō. cuiusmodi sunt diuinā ad que se habet intellect⁹ nostrer sicut ocul⁹ noctue ad luce solis. Et metaphysice inter illa vero valde longinqua remota est a cognitione nostra incarnationis diuinæ mysteriū. ex creaturis enim potest homo venire in cognitione p̄tū cause que deus est. q̄tū ad multas ei⁹ adiutorias. et sic physiologī p̄clusus deo plurimas conclusiones humiliter natura humana p̄t accepta non excedit cognitione p̄tū. sed r̄mo nature diuina. et humanae in supposito ubi supra modū trascēdit facultatē intellectus humani. mysteriū autem istud denūciavit hieremias prophetā inter alios valde clare. xiiij. ca. dicens. Accidit dies venient dicit dñs et suscitabo dauid germen iustū. et regnabit rex. et sapiens erit. et faciet iudicium et iusticiā in terra. In diebus illis salubris iuda. et israel habitabit p̄fidēter. Et h⁹ est nomē q̄ vocabulū enī dñs iustus nō. Idec est auctoritas q̄ ad lēam de christo dñi finis oīes doctores hebreos et latīnos. et plenus videbit dñs p̄cedēte. p̄t vocavit q̄ dñi. Suscitabo dauid germen iustū. et p̄misit humānitas christi q̄ factus est et semine dauid finis carnis. ad h̄o. et p̄t hoc aut q̄ subdidit. Et h⁹ est nomē q̄ vocabulū enī dñs iustus nō. nosser. et p̄misit diuinitas christi dñm. et mibi videbit h⁹ in alijs libris veritate tellamēt. q̄ vbi habem⁹ dñs. in hebreo habet nomē dñi terra graianator. q̄ finis antiquis doctores hebreos tū sic est appropriatū altissimum creator. ut nō licet ipm̄ nomine de alio dici. p̄t plenī dicit dñs coquētē. q̄nī ad

locū illū v̄ ch̄ēm. Et q̄ hieremias ita clare christi myste riu⁹ denūciavit p̄p̄tē. potest dicit de eo quod scribit⁹ Hier. ii. Et tu p̄ier prophetā altissimi vocaberis. quia valde expressit alterū idū v̄ sue diuinitatis. et hec est materia principalis hui⁹ libri. Unde dicit Isa. lxx. cap. x. Zacharie. q̄ enī uerē p̄p̄tē non sunt locuti nisi de diebus messie. q̄d est intelligendū dī. et principali intētione eius. q̄ de plurib⁹ atq̄ sunt locū. Et finis h⁹ deus humānus est. subiectū in oīb⁹ libris. p̄p̄tē alio sicut deus est humānatus in euāgelys. q̄d p̄p̄tē te. Ut eālant futuri euāgelistē narrat factū. Dicit enim deus libri. Vnde absolute est subiectū in tota sacra scriptura. sic dī. in partib⁹ eius subiectū sub rōmib⁹ determinat⁹. et dī. vñ. ut plenī in principio Genes. Alio q̄ sunt longinqua. a cognitione humana. ppter sue entitatis et veritatis dī. et cūtū. cuiusmodi sunt futura contingētis de q̄to nō. scilicet determinatae rūtas apud nos. sed est determinata apud eū. et de talib⁹ est p̄p̄tē finis q̄ dicit Cassiodorus sup̄ pa. Propheta ē diuina inspiratio. et ppter eiusmodi imobili veritate denūciāns. De talib⁹ vero erat destrutio ciuitatis et templi et captiuitati populi et nabucou. futura. quā hic ciuitas ppter denūciat et scribit⁹ in h⁹ libro iurantū q̄ voluerit eū ppter hoc occidere. finis q̄ de infra. xvi. Iude. Et mortis est vīro huic. q̄ prophetā uirtus adversus ciuitates ultimā. Et hec est materia hui⁹ libri secundaria sub noīe prophetā designata. Causa enī formālis h⁹ libri sub noīe prophetā designat⁹. Circa quod sciendū et duplex est forma libri. scilicet forma tractat⁹ et forma tractādi. Forma vero tractat⁹ est diuīlio libri per partes et capitula. de qua ridebit in psecutione libri. Forma vero tractādi est modus agendi q̄ modus est propheticus describendo diuinas revelationes hieremis factas. ppter quod de ipso potest dici illud quod scribit⁹ Job. vi. Hic est vera prophetā. Et dī. vero. prophetā ad differentiū pseudo prophetā qui non prophetabat et diuina inspiratione sicut hieremias. sed aliqui eorum et ppter fictione ppter questiū talib⁹ ex revelatione demonis nū q̄ sunt mendacēs. ppter quod false erant in pluribus prophetie eorum. Causa finalis hui⁹ libri est utilitas uiuēt salis ecclie que collecta est ex oīb⁹ gentib⁹. et hic finis notatur eū dī. in gentib⁹. et ad utilitatem omnīū gentib⁹. ppter quod de ipso potest dici illud Isa. xlii. Dedit te in lucem gentis ut sis salus mea usq; ad extremū terrae. ut sis salus dñi ad Hieremiam dicens. Dedit te in luce gentis ad illuminandū eos lumine fidei et claritate moris. ut sis salus mea usq; ad extremū terrae. et hoc denūciatū tū. quia christus est salus gentis effectus. finis q̄ dī p̄t. Et op̄eratus est salutē in medio terrae. et in hierem. que est in meo dī. climate terre habitabilis in qua operat⁹ est salutem humānā p̄suā passionē benedictā et resurrectionē. et ascensionē in celum. ubi cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat in seculorum. Amen.